

ARBEIDSRETTEN

DOM

Avsagt: 12. desember 2017

Saksnr.: 7/2017

Lnr.: AR-2017-32

Dommere: Jakob Wahl
Marit B. Frogner
Liv Gjølstad
Roger Hansen
Axel Thuve
Anne Marie Pettersen
Magne Braadland

Saken gjelder: Opprettelse av tariffavtale – krav om etterbetaling

Norsk Journalistlag

Advokat Elin Nykaas

mot

1. Næringslivets Hovedorganisasjon
med Mediebedriftenes Landsforening

Advokat Kurt Weltzien

2. Hamar Media AS

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmålet om Journalistavtalen for avis skal gjøres gjeldende for Hamar Media AS, avdeling Nydal. Det er videre krav om etterbetaling i tråd med kravet om opprettelse av tariffavtale.
- (2) **Sakens tariffrettslige ramme**
- (3) Mellom Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Mediebedriftenes Landsforening (MBL) på den ene siden og Norsk Journalistlag (NJ) på den andre er det for perioden 1. april 2014 til 31. mars 2016 inngått Journalistavtale for avis (Journalistavtalen) – avtale nr. 275. Mellom de samme parter er det for perioden 2014 til 2017 inngått Hovedavtale – avtale nr. 464.
- (4) Journalistavtalen har i kapittel 1 bestemmelser om overenskomstens omfang. Paragraf 1, Journalister – medarbeidere, lyder:
 - «1. Alle ansatte redaksjonelle medarbeidere (herunder journalister, pressefotografer, redaksjonelle layoutmedarbeidere, tegnere, samt fotolaboranter/billedbehandlere og arkivmedarbeidere som faller inn under § 3) i den senere tekst kalt medarbeidere eller journalister – skal ha den grunnlønn og de andre rettigheter som er nevnt i denne avtale, under forutsetning av at vedkommende utfører arbeid som er vanlig for de stillinger som er nevnt (journalistarbeid).
...»
- (5) Hovedavtalen har i § 3-7 bestemmelser om ny tariffavtale i tariffperioden. Bestemmelsene lyder:
 - «1. NJ og NHO kan – i tariffperioden – kreve at tariffavtale skal gjelde i medlemsbedrift som ikke har vært bundet av tariffavtale mellom organisasjonene.
Tilsvarende gjelder dersom tariffbundet bedrift igangsetter virksomhet som ikke er omfattet av gjeldende tariffavtale for bedriften.
Når NJ har fremsatt krav om tariffavtale overfor bedrift som ikke er medlem av NHO og bedriften deretter trer inn som medlem, skal NHO/MBL uten ugrunnet opphold gi meddelelse om medlemskapet til NJ. Samtidig skal NHO/MBL ta stilling til tariffkravet.
 2. Vilkåret for å kreve tariffavtale gjennomført er at bedriften er medlem av NHO/MBL og at NJ har organiserte arbeidstakere i bedriften.
...
 4. Kravet skal gjelde den bestående tariffavtale mellom NJ og NHO som gjelder for bedrifter av samme art.
Det tilligger NJ og NHO å ta standpunkt til hvilken tariffavtale som skal gjøres gjeldende. MBL er ikke legitimert til å binde NHO.
...»
- (6) **Tariffhistorikken**

- (7) Etter det opplyste har omfangsbestemmelsen i Journalistavtalen § 1 vært uendret siden begynnelsen av 1990-tallet.
- (8) Journalistavtalen av 1946 var inngått mellom NJ og Norsk Arbeidsgiverforening. Den omfattet journalister «som har fylt 22 år og har vært ansatt i dagspressen i 2 år». Journalistavtalen av 1950 viste også til at den omfattet journalister i «dagspressen».
- (9) I Journalistavtalen av 1961 var partsforholdet Avisenes Arbeidsgiverforening, Oslo-Avisenes Arbeidsgiverforening og de i disse foreninger stående bedrifter på den ene siden og NJ på den andre. Det fremgikk av § 1, overenskomstens omfang, bokstav A, at den omfattet «[a]lle redaksjonelle medarbeidere (journalister – herunder fast ansatte pressefotografer og tegnere) ...».
- (10) Journalistavtalen av 1972 ble inngått mellom «Avisenes Arbeidsgiverforening og de i denne forening stående bedrifter» og NJ. Partsforholdet var det samme i Journalistavtalen av 1974. Overenskomstens omfang ble da endret til også å omfatte redaksjonelle layout-medarbeidere.
- (11) Den første hovedavtalen mellom Avisenes Arbeidsgiverforening og NJ ble inngått i 1992. NHO ble overordnet part på arbeidsgiversiden i 2002.
- (12) I tillegg til Journalistavtalen for avis er det mellom NHO/MBL og NJ inngått ytterligere tre journalistavtaler for henholdsvis etermedier, ukepresse og digital.
- (13) **Nærmere om Hamar Media AS**
- (14) Konsernet Hamar Media besto i 2015 av morselskapet Hamar Media AS med seks avdelinger/ansiennitetsområder i ni heleide datterselskap. Konsernet sysselsetter 203 ansatte fordelt på 162 årsverk. Arbeidstakerne er spredt over store deler av Innlandet. Hamar Media AS har følgende avdelinger/ansiennitetsområder:
- Administrasjon
 - Digital Digital utvikling
 - Salg Salg/markedsføring
 - Nydal Grafiske løsninger (tidligere avdeling Ide Trykk)
 - Trykk Hamar Rotasjonstrykkeri
 - Lillehammer Profil

(15) Konsernet Hamar Medias virksomhet har flere forbindelseslinjer til arbeidsgiverfellesskapet i NHO. Morselskapet og datterselskapene er medlemmer av MBL. Morselskapets seks avdelinger har forskjellig tariffbinding og medlemskap i NHOs landsforeninger. Avdeling Nydal (tidligere Ide Trykk), der NJ-medlemmet Jorun Refsahl er ansatt, er medlem av Norsk Industri og bundet av Overenskomsten for Trykkerier og grafiske bedrifter mellom NHO/Norsk Industri og LO/Fellesforbundet. Avdeling Nydals formål er å drive all annen trykkerivirksomhet/trykkeritjenester enn avisproduksjon, og bedriften har ingen ansvarlig redaktør. De øvrige avdelingene er medlemmer av MBL (Administrasjon, Salg, Trykk Hamar og Lillehammer) og Abelia (Digital). Hamar Arbeiderblad AS, som er et heleid datterselskap av Hamar Media AS, er medlem av MBL og bundet av Journalistavtalen for avis.

(16) **Nærmere om bakgrunnen for tvisten**

(17) *Jorun Refsahls arbeidsforhold mv. – utleie av grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad og etterfølgende oppsigelse av avtalen*

(18) Jorun Refsahl har vært tilknyttet Hamar Arbeiderblad og senere Hamar Media-konsernet siden mai 1993. Hun ble da ansatt som reprotkniker/typograf. Fra 1. januar 1994 var hun ansatt som typograf i Ide Trykk AS, som var et datterselskap av Hamar Arbeiderblad AS. Den 1. april 1995 ble hun igjen ansatt som typograf i Hamar Arbeiderblad AS. Refsahl var ansatt som grafiker i Hamar Media AS, Produksjonssenter, fra 1. januar 2009 og frem til dette ble nedlagt 31. desember 2014. Fra 1. januar 2015 har hun vært ansatt i Hamar Media AS avdeling Ide Trykk, nå avdeling Nydal. Avdeling Nydal ligger på Furnes, utenfor Hamar.

(19) Hamar Media AS og Hamar Arbeiderblad AS inngikk 14. januar 2015 avtale om utleie av «grafisk ressurs levert av Hamar Media AS avd. Idetrykk». «Grafiker» skulle ha oppmøte og arbeidssted i Hamar Arbeiderblads lokaler. I avtalens punkt 9, Kvalitetskrav og forutsetninger, het det:

- «• Sentral i den daglige utformingen av førstesiden i papiravisen.
- Lage kart, grafikk, vignetter både til digitale plattformer og papiravisen.
- Bygge om redaksjonelle sider med annonser, og lage redaksjonelle sider utenfor geometri.
- Inngå i team som legger opp avisen og brekker sider.
- For øvrig bidrar hun i produksjonen generelt der hvor det er behov etter nyhetsredaktørens anvisninger.
- Arbeidstid vanlig dagtid iht grafisk overenskomst.

HA står fritt til å drive egenutvikling av medarbeidere som er innleid f.eks. videoredigering.»

(20) Det ble 3. februar 2015 utferdiget slik stillingsinstruks for Refsahl:

«STILLINGSINSTRUKS

Navn: Jorun Ursula Refsahl ...

Gjelder fra: 01.01.2015

Stillingsbetegnelse: Grafiker

Nærmeste overordnede: Operativ produksjonsleder i HM avd Idetrykk

Rammebetingelser.

Stillingsinnehaver skal utføre arbeidet i overensstemmelse med instruks og retningslinjer som gjelder for Hamar Media AS. Dette gjelder så vel faglig relevante instruks som generelle retningslinjer.

Stillingsinnehaver skal opptre korrekt ovenfor Hamar Medias kunder og leverandører, og gi disse best mulig service.

Det forventes at stillingsinnehaver i alle sammenhenger tar det fulle ansvar for [at] de oppgaver som er pålagt, blir utført på en riktig og best mulig måte.

Stillingsinnehaver skal i alle forhold forstå og etterleve bedriftens grunnsyn og mål, og bidra til et positivt arbeidsmiljø og samhold.

Fullmakter.

Eventuelle fullmakter gis skriftlig av Hamar Media AS.

Generelt ansvar.

Stillingsinnehaver skal:

- Holde seg generelt godt orientert om bedriftens virksomhet.
- Holde seg orientert om utviklingen innenfor sitt ansvarsområde.
- Oppsøke kunnskap og derved utvikle sin kompetanse med henblikk på utnyttelse av bedriftens faglige og menneskelige ressurser, og for en best mulig kundeservice innenfor gitte rammer.
- Rapportere alle forhold av betydning for bedriftens drift, herunder endringer innen eget ansvarsområde, behov for opplæring, mangler ved internkontroll o.l.
- Dersom ikke de vedtatte avtaler og retningslinjer innenfor stillingsinnehavers ansvarsområde blir fulgt, har stillingsinnehaver myndighet til å ta dette opp med de det gjelder. Dersom det er nødvendig, kan dette tas opp i samarbeid med nærmeste overordnet.

Stillingsinnhold.

- Operativ leder i HM avd Idetrykk er grafikerens nærmeste overordnede og er ansvarlig overfor denne.
- Grafikerer leies ut til Hamar Arbeiderblad og er en del av produksjonsapparatet for produksjonen av produktet Hamar Arbeiderblad. I den daglige driften i Hamar Arbeiderblad er grafiker underlagt nyhetsredaktør og rapporterer til denne. Grafikerer har sammen med resten av redaksjonens medarbeidere ansvaret for at den daglige drift av Hamar Arbeiderblads produksjon av aviser skjer på en tilfredsstillende og forsvarlig måte innenfor angitte tidsfrister.
 - Sentral i den daglige utformingen av førstesiden i papiravisen.
 - Lage kart, grafikk, vignetter både til digitale plattformer og papiravisen.

- Bygge om redaksjonelle sider med annonser, og lage redaksjonelle sider utenfor geometri.
- Inngå i team som legger opp avisen og brekker sider.
- For øvrig bidrar hun i produksjonen generelt der hvor det er behov etter nyhetsredaktørens anvisninger.
- Arbeidstid vanlig dagtid iht grafisk overenskomst.
- HA står fritt til å drive egenutvikling av medarbeidere som er innleid f.eks videoredigering.
- For øvrig bidrar grafiker i produksjonen generelt der hvor det er behov etter nyhetsredaktørens anvisninger.
- Ved deltagelse i HA-redaksjonens seminarer utenfor normal arbeidstid følger Jorun de kompensasjoner HA-redaksjonen gir til sine ansatte.»

(21) I e-post 9. februar 2016 fra konsernsjef i Hamar Media AS, Hans Jørgen Øveraasen, til blant annet produksjonssjef i avdeling Nydal, Einar Simensen, og sjefsredaktør i Hamar Arbeiderblad, Carsten Bleness, ble det meddelt at avtalen om utleie av grafisk ressurs ville bli oppsagt. I den vedlagte orienteringen het det:

«2016-2017: FOKUS I HAMAR MEDIA AVD. NYDAL

- og konsekvenser for utleie av grafisk ressurs

I konsernet Hamar Media og i Hamar Media AS er fagmiljøet for grafisk produksjon samlet i avd. Nydal.

Det har på kort tid skjedd store endringer i avdeling – og det med en betydelig satsing.

Satsingen har i hovedsak skjedd ved at:

- Tidligere grafisk avdeling i Hamar Arbeiderblad AS ble virksomhetsoverdratt til Hamar Media AS avd. Nydal.
- Tidligere grafisk produksjonssenter i Hamar Media AS ble lagt ned og to årsverk overført til Hamar Media AS avd. Nydal.
- Kjøp av kundeporteføljen til DMT i 2015 og ansettelse av seks personer fra tidligere DMT AS.

Fra en omsetning på 26 mill. kroner i 2014, så budsjetteres det nå med en omsetning på 38 mill. kroner i 2016.

I 2016 skal Hamar Media avd. Nydal profesjonaliseres videre ved å samle lik kompetanse, slik en har gjort tidligere ved å flytte grafisk produksjon til Hamar Media avd. Nydal fra:

- Sør-Østerdal Media
- Hamar Arbeiderblad
- Ringsakern
- Huskelappen
- Romeriksposten
- Hamar Medias produksjonssenter.

God kapasitetsutnyttelse, standardisering og kompetansebygging er nøkkelen til en konkurransekraft i et marked med prispress.

For å samle alle ansatte på ett sted, vil Hamar Media AS avd. Nydal derfor si opp avtalen med Hamar Arbeiderblad om utleie av grafisk ressurs.

I forbindelse med budsjettarbeidet for 2017 vil Hamar Arbeiderblads redaksjonelle budsjettammer bli lagt, og en vil ta endelig stilling til avtaler om kjøp og salg i konsernet samt organisering av leveransene.

Produksjonssjef Einar Simensen vil nå orientere ansatte i Hamar Media avd. Nydal om endringen og sende oppsigelse på avtalen mellom Hamar Media avd. Nydal og Hamar Arbeiderblad. Det er i første rekke Jorun Refsahl som en må sørge for at får informasjon om oppsigelsen. Når ansatte i avdelingen er orientert om justeringen, kan Hamar Arbeiderblad orientere om det samme. Einar Simensen vil koordinere informasjonsarbeidet med Carsten. Det betyr at Carsten får informasjon av Einar når Jorun skal bli informert om saken.»

- (22) Senere samme dag sendte Bleness slikt svar per e-post til Øveraasen:

«Takk for ryddig muntlig orientering og skriftlig redegjørelse.

Det er viktig for meg å understreke at en situasjon hvor Jorun ikke lenger har HA som sin daglige arbeidsplass vil innebære en markant reduksjon av kvaliteten på papiravisen. Den veier tyngre enn for eksempel reduksjon av et journalistisk årsverk.

I tillegg kommer hennes kompetanse i forhold til ombygning av annonsesider som også er uvurderlig når nyhetsredaktøren skal sørge for effektiv produksjon. Jeg frykter derfor de produksjonsmessige konsekvensene og vil gjøre oppmerksom på disse.

Jeg oppfatter det slik at endelig avgjørelse ikke er tatt, og at dette først og fremst er en oppsigelse som skal sikre handlefrihet.

Det kan være klokt å ha en grundig gjennomgang av konsekvensene før eventuell iverksettelse.

Redaksjonen har tatt et stort løft for å overta hele sideproduksjonen. Det er likevel ikke slik at vi er i stand til å gjøre dette helt uten grafisk kompetanse.»

- (23) I brev av 11. februar 2016 fra Simensen til Bleness het det blant annet:

«Sak:

Oppsigelse av utleid grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad AS

Hamar Media as sier opp avtalen med utleie av 1 grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad as med virkning fra 01.01.2017.

Kjøp av grafiske tjenester vil etter den tid skje på timebasis etter en omforent avtale mellom Hamar Media as avd. Nydal og Hamar Arbeiderblad AS. Den grafiske ressursen som Hamar Arbeiderblad as evt. ønsker å kjøpe vil ha arbeidssted i Nydal. ...»

- (24) Hamar Media AS ga 16. februar 2016 Refsahl slikt varsel om endring av arbeidssted, arbeidsoppgaver og stillingsinstruks fra januar 2017:

«Gjennom de siste par årene har det skjedd store forandringer i avdelingen i Nydal. All grafisk produksjon er samlet her (unntak er MVL Media og 1 årsverk utleid til HA). I tillegg til det «gamle» Ide Trykk hadde av produkter så har vi fått tilført følgende:

...

Vi har nå 13 grafikere i Hamar Media avd. Nydal. Dette har ført til at vi har klart å utnytte kapasitet, kompetansebygging og konkurransekraft bedre enn om vi hadde fortsatt som tidligere. Vi er i et svært anstrengt marked, og det er fortsatt viktig å samle felles ressurser.

Hamar Media as har derfor sagt opp avtalen med utleie av 1 grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad as med virkning fra 01.01.2017.

Kjøp av grafiske tjenester vil etter den tid skje på timebasis etter en omforent avtale mellom Hamar Media as avd. Nydal og Hamar Arbeiderblad AS. Grafiske tjenester

levert av ansatte i Hamar Media avd. Nydal og som Hamar Arbeiderblad as evt. ønsker å kjøpe vil ha arbeidssted i Nydal.

Konsekvenser for deg fra 2017:

- Arbeidssted Nydal
- Opplæring i grafisk- og annonseproduksjon
- Ny stillingsinstruks tilpasset nye arbeidsoppgaver

...»

- (25) Den 17. februar 2016 informerte Bleness redaksjonen om oppsigelsen av grafisk avtale, og om at Refsahl fra 1. januar 2017 ikke skulle ha sin arbeidsplass i Hamar Arbeiderblad, men hos Idetrykk.
- (26) På vegne av redaksjonsklubben i Hamar Arbeiderblad sendte lederen i klubben, Christian E. Bergheim, 22. februar 2016 slikt brev til konsernsjef Øveraasen i Hamar Media AS:

«Oppsigelsen av grafisk avtale i HA

Onsdag 17. februar mottok HA-redaksjonen nyheten om at Hamar Media har sagt opp avtalen om utleie av grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad, med virkning fra 1. januar 2017.

Nyheten slo ned som en bombe i redaksjonen.

Oppsigelsen medfører at vår grafiske medarbeider Jorun U. Refsahl fra og med nyttår vil bli flyttet ut av redaksjonen, med nytt arbeidssted hos Ide Trykk i Nydal.

Sjefsredaktør Bleness ble ikke informert om oppsigelsen før det kom et formelt vedtak torsdag 11. februar. Refsahl fikk beskjed om flytting av arbeidsoppgaver og arbeidssted 16. februar, mens den øvrige redaksjonen ble informert av sjefsredaktør 17. februar.

En samlet redaksjonsklubb reagerer sterkt på at en så alvorlig avgjørelse ble tatt uten å involvere, informere eller rådføre seg med verken sjefsredaktør eller den ansatte det gjelder. Redaksjonsklubben mener det er uprofesjonelt å ikke rådføre seg med relevante personer i HA før man fatter en avgjørelse som vil få svært stor betydning for vårt daglige virke.

Dersom Refsahl forsvinner fra HA-redaksjonen, vil vi miste en vesentlig kompetanse. Det er ikke mulig å produsere HA som i dag uten hennes erfaring og kunnskap. Refsahl er en nøkkelperson som på eget initiativ har gjennomført en rekke kurs for å bli enda flinkere på sine fagfelt. Hennes unike kompetanse krever utdanning, og kan ikke erstattes med noen av dagens medarbeidere i HA. Refsahl er i dag den eneste i HA-redaksjonen som kan produsere unike og spesielle sider hvor vi er avhengig av en skreddersydd visuell presentasjon for å få fram innholdet på en god og leservennlig måte.

Redaksjonsklubben frykter at HA må flytte over et journalistisk årsverk for å fylle Refsahls arbeidsoppgaver, noe som vil gå veldig hardt ut over produktet. Bemanningen i HA er på et kritisk lavt nivå, og vi frykter at lokalsidene er det neste som må kuttes dersom vi mister flere folk.

Klubben har foreløpig ikke fått noen god begrunnelse for hvorfor det vil lønne seg å flytte den grafiske stillingen fra HA-redaksjonen til Nydal. Dersom det er lagt opp til at Refsahl skal utføre de samme arbeidsoppgavene som i dag, ser ikke klubben behovet for å gjøre et slikt drastisk inngrep.

Dersom Hamar Media ser for seg at Refsahl skal utføre samme jobb som i dag, med kontor plass i Nydal, så mener redaksjonsklubben at dette er ønsketenkning. I dag foregår det et svært tett og aktivt samarbeid mellom grafiker, journalister og redaktører for å produsere produktet vårt. Å gjøre en slik jobb over telefon eller e-

post vil ikke kunne erstatte den direkte kontakten vi er vant med i dag. Fysisk nærhet er helt avgjørende for å jobbe raskt, smidig og effektivt. Redaksjonsklubben frykter det blir tregere arbeidsflyt, samt mange feil og misforståelser dersom de grafiske tjenestene flyttes til Nydal.

Flyttingen vil i stor grad påvirke papiravisen, men også nettavisen h-a.no. Refsahl lager i dag kart og grafikk til nettsaker hvor hurtighet og rask publisering er avgjørende. I tillegg redigerer hun videoer til HATV, noe som ikke kan gjøres på avstand uten tett dialog og samarbeid. Samarbeidet på desken gjør i dag dette arbeidet svært effektivt, siden grafikeren befinner seg bare et par meter unna.

Grafikeren er også en svært viktig ressurs og støttespiller for vaksjefene på kveldstid, som svært ofte trenger hjelp til å utarbeide blant annet sideoppsett, grafikk og førstesider. Vaksjefene setter meget stor pris på å ha en slik ressurs lett tilgjengelig på ettermiddagen.

I dag gjør grafikeren en stor jobb med å legge opp avisen og brette annonser. Tidligere gjorde produksjonssenteret denne jobben alene, men i dag deles den mellom grafiker og en deskmedarbeider. Dette medfører allerede i dag en stor mengde ekstraarbeid for redaksjonen. Vi er ikke villig til å overta hele denne jobben dersom grafikeren forsvinner, og krever i så fall at Hamar Media og Nydal overtar hele jobben – slik det var tidligere mens produksjonssenteret ennå var aktivt.

Redaksjonsklubben minner om at HA er den suverent viktigste motoren i Hamar Media-konsernet, og at det er viktigere enn noen gang å opprettholde kvaliteten på både nett og papir. Vi mener en grafisk medarbeider er helt avgjørende for å opprettholde dagens produkt og visuelle uttrykk. Uten en grafiker i redaksjonen vil produktet HA umiddelbart bli merkbart dårligere enn i dag.

Redaksjonen har allerede gjennomgått en voldsom nedbemanning de siste årene. Å miste enda en stilling fra redaksjonslokalene, vil utvilsomt bidra til misnøye og mindre motivasjon.

Redaksjonsklubbens medlemmer har allerede valgt å trekke seg fra det Hamar Media-oppnevnte utvalget som skulle jobbe med verdier og visjoner for fremtiden. Dette er en direkte protest mot omorganiseringen som nå er varslet.

Konklusjon

Redaksjonsklubben krever at det gjøres en ny vurdering av vedtaket om oppsigelse av utleie av grafisk ressurs til HA. Vi håper det er vilje til å videreføre dagens løsning med en grafisk medarbeider på utlån til HA, med arbeidssted i våre redaksjonslokaler i Grønnegata 64.

Klubben håper styret i Hamar Media ser alvoret i situasjonen, og at de forstår hvilke konsekvenser et slikt grep vil få for HA og produktet vi leverer.

Kopi av dette brevet sendes til HA-sjefsredaktør Carsten Bleness og til styremedlemmene i Hamar Media.»

(27) I e-post 25. august 2016 fra Simensen til blant annet Bleness og Holmlund het det:

«Referat fra prosjekt:

Grafisk produksjon av HA i Nydal

Møte torsdag 25. august kl 09.00-10.00

John Arne Holmlund, Carsten Bleness, Einar Simensen og Nils Tore Andersen

Vi er nå inne [i] fase 2 og 3 av fremdriftsplanen for full implementering av produksjon av HA i Nydal fra 2017.

- Avd. Nydal hadde et ønske om å flytte på den grafiske ressursen som HA leier nå i dag til Nydal og erstatte den med en annen. Dette ble svært negativt mottatt, og ble sett på som et brudd på avtalen mellom Hamar Media avd. Nydal og HA. Det ble for øvrig orientert om at det var funksjonen og ikke personen som var utleid. Konklusjonen ble etter en kort diskusjon at vi ikke skulle foreta dette.

- Vi ble isteden enige om at vi starter nå i løpet av september med [å] teste fullt sideopplegg her i fra Nydal (1 til 2 dager), samt starte med å produsere nyhetsgrafikk og spesialsider.
- Vi foreslår at dette kan gjøres i uke 38. Tirsdag, onsdag...
- Den største overgangen for HA vil være at grafisk ressurs ikke er tilstede fysisk for å bidra med hjelp «over bordet». Det ble presisert fra HA at dette kom til å bli et stort savn, og at vi nå egentlig går noen skritt tilbake i utvikling. Mindre fleksibilitet og større arbeidsmengde på de gjenværende på desk.
- Den største belastningen vil være for John Arne (desken) i forbindelse med sideopplegging og nyhetsgrafikk. Her må det sees på smarte løsninger.
- Det vil bli direkte kontakt med grafiker i Nydal. Vi ser for oss at det blir 3 personer som går inn som superbrukere når det gjelder HA. De vil arbeide med HA en uke hver. Det opprettes direktekontakt slik at redaksjonen ikke må gå om leder i Nydal for å få ting utført. Skiftplan blir tilgjengelig for HA.
- Førstesiden er svært viktig for produktet så der vil det ofte være behov for å gå utenom standardmalene, dette må Nydal kunne ta på kort tid.
- Dato for endelig overgang er fastsatt til 1. januar 2017.
- Vi hadde eget møte med Jorun etter vårt møte og orienterte om fremdriften på prosjektet.
- Nils Tore og Jorun vil ha en tett kommunikasjon i forhold til hvilke programvare og rutiner som vi må ha på plass for å gjennomføre både test og endelig overgang. Iverksettelse per omgående.»

(28) *Krav om tariffavtale fra NJ og etterfølgende tvisteforhandlinger*

(29) Refsahl meldte seg inn i NJ i desember 2014. Hun hadde tidligere vært organisert i Fellesforbundet. NJ fremmet 18. mai 2015 krav om tariffavtale for Hamar Media AS, avd. Idé og Trykk. NHO avviste kravet. Krav om tariffavtale ble på nytt fremmet av NJ i brev av 16. november 2015 til NHO/MBL. Brevet lød:

«Hamar Media AS, avdeling Idé Trykk – krav om tariffavtale

Norsk Journalistlag krever med dette at tariffavtalene (overenskomst, hovedavtale m.v.) for avis mellom NJ og NHO/MBL gjøres gjeldende for Hamar Media AS, avd. Idé og Trykk (org.nr. bedrift 973 874 462).

Virksomheten er medlem av NHO/Norsk Industri

NJ har for tiden ett medlem i bedriften.

Det vises til vårt brev av 18. mai 2015 med krav om opprettelse av tariffavtale i bedriften. Kravet ble avvist av NHO i brev av 5. juni 2015. Begrunnelsen var at medlemmet utførte 95 % grafisk arbeid og at vilkårene for avtaleoppsettelse således ikke var tilstede. Norsk Journalistlag hadde på dette tidspunktet ikke tilstrekkelig informasjon til å bestride NHOs opplysninger og kravet ble trukket i e-post av 27. august 2015. Vi har nå mottatt opplysninger om at Norsk Journalistlags medlem i Hamar Media utfører ca. 40 % grafisk og ca. 60 % redaksjonelt arbeid, jf. vedlagte uttalelse fra sjefsredaktør Carsten Bleness og nyhetsredaktør John Arne Holmlund i Hamar Arbeiderblad hvor vårt medlem er utlånt til. Vilklårene for å opprette avtale foreligger.»

(30) Den vedlagte uttalelsen fra sjefsredaktør Carsten Bleness og nyhetsredaktør John Arne Holmlund om arbeidsoppgavene for Refsahl lød:

«1. Avtalen gjelder både grafiske og redaksjonelle tjenester.

2. Jorun Refsahl utfører både redaksjonelt og grafisk arbeid for HA.

3. Det er vanskelig å gi et eksakt svar på forholdet mellom grafisk og redaksjonelt arbeid. Jeg har derfor i samarbeid med nyhetsredaktør forsøkt å gi en så detaljert vurdering som mulig:

GRAFISK ARBEID:

Legge opp avisen og brette annonser. Bruker ca. ½ time daglig. Brekker annonser 1-3 timer avhengig av annonsemengde. Dette gjør hun annenhver uke. Jorun er en svært erfaren grafiker, og gjør dette selvsagt raskere enn den dagvaksjefen som deler denne jobben med henne.

REDAKSJONELT ARBEID:

Typiske vaksjefoppgaver: Dra 1-siden ned på sidekatalog og legge på stoff. Utforme 1-side i samarbeid med nyhetsredaktør. Også en del redigering av stoff i InDesign, særlig på kulturseksjon og lørdagsseksjonen i stedet for kulturredaktør. Vi prioriterer å fullføre avisen i størst mulig [grad] på dagtid for å holde deadline, derfor utfører Jorun del av de oppgaver på dagtid som naturlig faller inn under vaksjefens jobb.

Utvikle redaksjonelt innhold visuelt, grafer, kart og andre visuelle virkemidler. Dette planlegges i nært samarbeid med nyhetsredaktør, og Jorun jobber sammen med den enkelte journalist for å få fram det journalistiske innholdet gjennom visuelle virkemidler.

I tillegg utvikle vignetter og grafikk på digitale plattformer, redigerer videoer og hun har også kjørt kamera på Corner-sendinger ved noen anledninger.

Det er umulig å fastsette en eksakt tidsbruk, da nyhetsbildet i stor grad styrer produksjonen. Men grovt sett vil vi anslå 60 prosent redaksjonelt arbeid, og 40 prosent grafisk.»

- (31) I brev av 9. februar 2016 avslo NHO igjen kravet om tariffavtale og begrunnet dette med at Journalistavtalen var feil avtalevalg.
- (32) Refsahl sendte 14. mars 2016 slik e-post til blant annet advokat Nykaas i NJ med oversikt over sine gjøremål i Hamar Arbeiderblad:

«1. På dager med store aviser på oppdrag fra nyhetsredaktøren så redigerer jeg saker, leser korrektur på saker, skriver om titler og sender sidene til trykk for å avlaste vaksjefene.

2. Jeg velger ut og bestiller byråsider.

3. Velger ut og henter Scanpix-bilder som skal brukes til saker og illustrasjoner.

4. Lager illustrasjoner til saker for å framheve vinklinger.

5. Lager grafikk der jeg på selvstendig grunnlag gjør et utvalg av tallmaterialet som skal brukes og hva som bør fremheves.

6. Jeg bytter ut bilder i saker om noe kan oppfattes som krenkende og i strid med Vær varsomplakaten.

7. Jeg hjelper journalisten til å velge ut bilder til reportasjer, beskjerer bildet i henhold til vinkling.

8. Har jobbet en uke som vaksjefvikar på desken i redaksjonen mens jeg hadde Sven Arne Nielsen som leder.

9. Har studert Deskjournalistikk ved Høgskolen i Volda.

Jeg gjør også typisk grafisk arbeid som å brette annonsesider, legge på tekstannonser, tilpasse geometrier til annonser, bygge geometrier, lage og oppdatere biblioteker etc.

Har lagt med tre vedlegg med noen av arbeidene mine fra uke 9 som er illustrasjoner. Der har jeg sammen med journalistene diskutert hva saken handler om og på selvstendig grunnlag tatt avgjørelser om hva som skal være med og lagt på tekst etc.»

(33) NJ og Norsk Industri avholdt forhandlingsmøte 16. mars 2016. Partene kom ikke til enighet.

(34) I e-post fra advokat Nykaas 20. april 2016 til Bernt Jørgen Stray i Norsk Industri het det blant annet:

«Norsk Journalistlag opprettholder at det er grunnlag for opprettelse av Journalistavtalen for avis i Hamar Media. Vi stiller oss imidlertid ikke avvisende til en eventuell alternativ løsning så fremt det innebærer at vårt medlem i virksomhetene får de samme lønns- og arbeidsvilkår som Journalistavtalen fastsetter.»

(35) NHO sendte 13. juni 2016 slikt brev til NJ:

«Krav om avtaleopprettelse for Hamar Media AS, avd Idé Trykk

Det vises til Norsk Journalistlag sine brev av 26.01.2015 og 18.05.2015 til henholdsvis Mediebedriftenes Landsforening og Norsk Industri vedrørende krav om å gjøre Journalistavtalen for avis gjeldende for Hamar Media AS, avd. Idé Trykk.

Kravet er avvist av Norsk Industri ved tvisteprotokoll av 16. mars 2016. Saken ble av Norsk Industri oversendt NHO 31. mai 2016.

Ut fra sakens dokumenter synes saken på tidspunktet for fremsettelsen av kravet å være at Hamar Media AS, avd. Idé Trykk gjennom en utlånsavtale datert 14. januar 2015 har lånt ut en grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad AS. Utlåner og innlåner tilhører samme konsern og utlånet skjer med hjemmel i aml § 14-13. Det gjelder således ikke krav om likebehandling.

Det er NHO sin oppfatning at Journalistavtalen for avis sin omfangsbestemmelse i § 1; "gjelder for redaksjonelle medarbeidere", innebærer at overenskomsten bare kan gjøres gjeldende for virksomheter som utfører redaksjonell virksomhet. For alle medlemsbedrifter i MBL som utøver redaksjonell virksomhet vil det være krav om at virksomheten er bundet av redaktørplakaten mellom MBL og Redaktørforeningen. Denne arbeidsgiveren er ikke det.

Slik saken fremstår for NHO er det åpenbart at Hamar Media AS, avd. Idé Trykk ikke driver en redaksjonell virksomhet, og således ikke kan bli bundet av Journalistavtalen for avis. Siden virksomheten heller ikke har til formål å drive utleie kommer heller ikke unntaket i overenskomstens § 1 nr 4 til anvendelse.

Det hadde vært ønskelig at Journalistlaget klargjorde på hvilket grunnlag kravet om å gjøre Journalistavtalen for avis gjeldende for Hamar Media, avd Idé Trykk fremsettes. Jeg tenker da spesielt på om Journalistlaget mener overenskomsten kan gjøres gjeldende for virksomheter som ikke driver redaksjonell virksomhet, eller om en mener at bedriften driver redaksjonell virksomhet gjennom den aktivitet Jorun Ursula Refsahl utøver som utlånt til Hamar Arbeiderblad AS. Siden dette er snakk om en utlånsavtale er det spesifisert et kompetansekrav til ressursen som Hamar Arbeiderblad AS leier av Hamar Media AS. Kompetansekravet dreier seg om grafisk fag.

Det opplyses for ordens skyld at Hamar Media AS med virkning fra 1. januar 2017 har sagt opp avtalen om utlån av grafisk ressurs til Hamar Arbeiderblad AS. Refsahl er varslet om at hun fra samme dato vil ha sitt daglige arbeid i Hamar Media sine lokaler i Nydal.»

(36) NJ sendte 11. juli 2016 slikt brev til NHO:

«Krav om opprettelse av tariffavtale i Hamar Media AS

Det vises til tidligere kommunikasjon vedrørende ovennevnte krav, sist brev fra NHO av 13. juni 2016, samt forhandlingsmøte mellom Norsk Industri og NJ den 16. mars 2016.

I brevet fra NHO av 13. juni, bes det om en klargjøring av grunnlaget for kravet om å gjøre Journalistavtalen for avis gjeldende for Hamar Media.

Det følger av § 1 i Journalistavtalen for avis at avtalen gjelder for *“[a]lle ansatte redaksjonelle medarbeidere”*. Som redaksjonell medarbeider omfattes arbeidstakere som utfører redaksjonelt arbeid, herunder journalister, pressefotografer, redaksjonelle layoutmedarbeidere, tegnere m.v. Vårt medlem i Hamar Media, som er utleid til Hamar Arbeiderblad, utfører arbeid som faller inn under Journalistavtalens omfangsbestemmelse. Det vises i den forbindelse til redegjørelse fra Carsten Bleness og John Arne Holmlund vedlagt vårt brev v 17. november 2015. For ordens skyld følger brevet som vedlegg. Disse arbeidsoppgavene samsvarer, etter hva vi kan se, med avtalen om utleie datert 14. januar 2015, samt stillingsinstruks datert 3. februar 2015, begge vedlagt dette brev.

Det er en forutsetning for at NJ skal kunne ivareta sine medlemmers interesse, at NJ kan kreve opprettet tariffavtale i virksomheter hvor organisasjonen har medlemmer som utfører arbeid som faller inn under Journalistavtalens omfangsbestemmelse. Det vises i den forbindelse også til partenes anerkjennelse av den frie foreningsrett, jf. Hovedavtalen § 2-1. Det er ikke mellom NHO og NJ avtalt noen minimumsbegrensning eller på annen måte oppstilt andre krav for opprettelse av tariffavtale.

Journalistavtalen kan kreves opprettet i virksomheter som har medlem som utfører arbeid som faller inn under avtalen. Vårt medlem utfører arbeid som faller inn under Journalistavtalen for avis. Avtalen kreves opprettet fra det tidspunktet kravet ble fremmet, jf. Hovedavtalen § 3-7 nr. 5.

At utleieavtalen mellom Hamar Media og Hamar Arbeiderblad er brakt til opphør i begynnelsen av februar 2016, med virkning fra 1. januar 2017, har ingen betydning for kravet om opprettelse av tariffavtale som ble fremmet 17. november 2015.»

- (37) NHO og NJ avholdt forhandlingsmøte 19. september 2016. Protokollen fra møtet lyder:

«Partene viste til uenighetsprotokoll mellom NI og NJ datert 16. mars 2016, samt NHO og NJ sine brev av henholdsvis 13. juni og 11. juli 2016.

NHO anførte at Journalistavtalen for avis ikke kommer til anvendelse da Hamar Media AS, avd Trykk Nydal (arbeidsgiver) ikke driver redaksjonell virksomhet, samt at Refsahl er ansatt som grafisk og ikke redaksjonell medarbeider her.

Norsk Journalistlag fastholder at Refsahl utfører redaksjonelt arbeid som faller inn under Journalistavtalen for avis og at Journalistavtalen derfor skal gjøres gjeldende i Hamar Media AS, avdeling Trykk Nydal.

Partene konstaterte fortsatt uenighet, og NHO fastholdt avvisning av å gjøre Journalistavtalen for avis gjeldende for Hamar Media AS, avd Trykk Nydal med basis i utleieforholdet for Jorun Ursula Refsahl til Hamar Arbeiderblad.

Partene er enige om at tvisten er av en slik karakter at eventuell videre forfølgning hører inn under Arbeidsretten. Partene er videre enige om at det er opp til Norsk Journalistlag å forfølge saken videre. Hovedavtalens § 3-9 nr 4 kommer således ikke til anvendelse.»

- (38) NJ tok ut stevning for Arbeidsretten 9. mars 2017. NHO innga tilsvar 21. april 2017. Hovedforhandling ble avholdt 6.–8. november 2017. Tre partsrepresentanter og åtte vitner forklarte seg. Dom har på grunn av reisefravær blant rettens medlemmer ikke blitt avsagt innen fireukersfristen i arbeidstvistloven § 56 andre ledd.

- (39) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**
- (40) *Norsk Journalistlag* har i korte trekk anført:
- (41) NJ har etter Hovedavtalen § 3-7 tariffmessig krav på at Journalistavtalen gjøres gjeldende i Hamar Media AS, avdeling Nydal. Etter Hovedavtalen § 3-7 er det vilkår om at virksomheten er medlem av NHO, og at NJ har organiserte arbeidstakere i bedriften. Disse vilkårene er oppfylt, og den andre part kan da ikke oppstille ytterligere vilkår, jf. også ARD 1991 s. 175.
- (42) Det avgjørende er om Refsahl utfører arbeid som omfattes av Journalistavtalen § 1. Det er ikke tvilsomt at Refsahl hovedsakelig utfører redaksjonelt arbeid. Uttalelsen fra sjefsredaktør Bleness og nyhetsredaktør Holmlund om at hun utførte ca. 60 % redaksjonelt og 40 % grafisk arbeid må tillegges betydelig vekt. Det vises også til Refsahls forklaring om eget arbeid. Hun utfører i stor grad samme oppgaver som journalistene. Fellesforbundet, som Refsahl tidligere var medlem av, delte denne oppfatningen. De ville ikke gitt fra seg et medlem om de ikke mente hun utførte redaksjonelt arbeid.
- (43) Det kan ikke oppstilles ytterligere vilkår for opprettelse av Journalistavtalen. Det er ikke krav om at bedriften er medlem av MBL. ABC Start siden har avtale med NJ, men er ikke medlem av MBL. Det er flere eksempler på at Journalistavtalen har blitt opprettet i bedrifter som er medlem i en annen landsforening i NHO enn MBL. Det er heller ikke grunnlag for å stille krav om publisering eller ansvarlig redaktør.
- (44) Det kan – og vil ofte være – flere tariffavtaler i en virksomhet. Spørsmålet er ikke hva som er «riktig» avtale for virksomheten. Avgjørende for om Journalistavtalen kan gjøres gjeldende er det arbeidet som den enkelte utfører. Dersom det utføres redaksjonelt arbeid slik dette er definert i Journalistavtalen og NJ har medlem i virksomheten, har NJ krav på at avtalen skal gjøres gjeldende. I vår sak hadde Refsahl tilleggskompetanse som journalistene ikke hadde, og hun utførte redaksjonelt arbeid.
- (45) Avgjørende for vurderingen av om vilkårene for å kreve Journalistavtalen gjort gjeldende er Refsahls arbeid og oppgaver på det tidspunktet krav om tariffavtale ble fremmet. Det er uten betydning for vurderingen at hun senere ble overført til avdeling Nydal og fikk endrede oppgaver. Når vilkårene for å kreve tariffavtale er oppfylt, kan ikke Hamar Media AS omgå denne plikten ved å organisere arbeidet i et annet selskap eller avdeling. I den grad NHO skulle mene at det på grunn av

endrede forhold er grunnlag for endringer i tariffavtalevalget, må NHO følge reglene i Hovedavtalen § 3-8 om overgang til ny tariffavtale på grunn av endrede forhold.

- (46) Oppsigelsen av innleieavtalen med Hamar Arbeiderblad skjedde samme dag som NHO avviste kravet om tariffavtale. Dette var en organisasjonsfiendtlig handling. Hamar Media har i ettertid endret og forsøkt å styre Refsahls arbeidsoppgaver slik at hun skal utføre mindre redaksjonelt arbeid.
- (47) Refsahl har krav på etterbetaling fra det tidspunktet krav om tariffavtale ble fremsatt.
- (48) Det er nedlagt slik endret påstand:
- «1. Journalistavtalen for Avis mellom NHO/MBL og NJ gjøres gjeldende i Hamar Media AS, avdeling Nydal med virkning fra 16. november 2015.**
- 2. Jorun Refsahl skal fra samme dato ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av Journalistavtalen.**
- 3. Virksomheten foretar etteroppgjør i samsvar med påstandens punkt 2.»**
- (49) *Næringslivets Hovedorganisasjon*, med Mediebedriftenes Landsforening, og *Hamar Media AS* har i korte trekk anført:
- (50) Hovedavtalen mellom NJ og NHO/MBL § 3-7 oppstiller tre vilkår: NJ må ha organiserte arbeidstakere i bedriften, noe som ikke er bestridt, bedriften må være medlem av NHO/MBL og det må være den bestående tariffavtale for bedrifter av «samme art».
- (51) Utgangspunktet for vurderingen av om virksomheten er av samme art er Journalistavtalen for avis. Denne gjelder for «redaksjonelle medarbeidere». Kravet om tariffavtale retter seg mot Hamar Media AS, avdeling Nydal. Avdeling Nydal driver utvilsomt grafisk virksomhet. Avdelingen er organisert uavhengig av og på siden av Hamar Arbeiderblad. Annonseombrekking, sideopplegg og arbeid med spesialsider for Hamar Arbeiderblad utgjør i dag 21,7 timer per uke. I den tiden Refsahl var utleid utgjorde arbeidet for Hamar Arbeiderblad 37,5 timer per uke. Totalt utgjør dette arbeidet en marginal del av omsetningen i avdeling Nydal.
- (52) Avdeling Nydal er medlem i Norsk Industri og bundet av Overenskomst for Trykkerier og grafiske bedrifter.
- (53) Hamar Arbeiderblad er klart nok en avis med en redaksjon. Avtalen mellom Idetrykk, nå avdeling Nydal, og Hamar Arbeiderblad var utleie av «grafisk

ressurs». I kommunikasjonen med Hamar Media AS viste Bleness også gjennomgående til den «grafiske» ressursen, noe som også er tilsvarende i klubbens protest mot oppsigelsen av avtalen. Bleness og Holmlunds angivelse av fordelingen 60/40 mellom redaksjonelt og grafisk arbeid viser at Hamar Arbeiderblad valgte å ikke benytte den grafiske ressursen i tilstrekkelig grad til grafisk arbeid. Dette ble endret da Refsahl ble overført til avdeling Nydal, med den konsekvens at timetallet nå er redusert. Hamar Arbeiderblads valg med hensyn til å benytte Refsahl til annet arbeid er ikke avgjørende for tariffavtalevalget. Hamar Arbeiderblad kan ikke binde avdeling Nydal ved å benytte Refsahl til annet arbeid enn det som var avtalt. Hamar Arbeiderblad er ikke bundet av filmsatsparagrafen i Overenskomst for Avis og avistrykkerier og står derfor fritt til å disponere sine ansatte innenfor rammen av arbeidsgivers styringsrett. For Hamar Arbeiderblad innebar dette at virksomheten kunne betegne en grafiker som journalist. I forholdet mellom NHO og NJ får imidlertid dette stor betydning fordi det er forskjell på grafiker og journalist.

- (54) Det gjelder fire ulike avtaler for journalister. Dette viser nettopp at det må foretas en vurdering av hvilken type bedrift det er tale om. Tariffhistorikken viser at det hele tiden har vært stilt krav til arbeidsgivers virksomhet. Journalistavtalen for avis gjelder for journalister i dagspressen mv. Det er ikke holdepunkter for det NJ hevder om enhver som utfører «redaksjonelt» arbeid omfattes, med den konsekvens at det foreligger krav på gjennomføring av Journalistavtalen så lenge NJ har et medlem i bedriften.
- (55) Hovedavtalen oppstiller også krav om medlemskap i NHO/MBL. Det er vist til to til tre eksempler på at arbeidsgiverparten ikke er medlem av MBL. Dette er eksempler der det er gitt samtykke, og partene har vært enige. Disse tilfellene bryter ikke med hovedregelen.
- (56) For det tilfellet at NJ får medhold i kravet om at Journalistavtalen for avis skal gjelde, bestrides ikke etterbetalingskravet.
- (57) Det er ikke ført bevis for at oppsigelsen av avtalen om utleie av grafisk ressurs var en reaksjon på kravet om tariffavtale. Dette var en naturlig utvikling i samsvar med en planlagt strategi. Uansett er det ikke nedlagt påstand om at oppsigelsen var i strid med organisasjonsfriheten.
- (58) Det er nedlagt slik påstand:

«De saksøkte frifinnes.»

(59) **Arbeidsrettens merknader**

- (60) Spørsmålet for Arbeidsretten er om Norsk Journalistlag (NJ) har krav på at Journalistavtalen for avis mellom NHO og Mediebedriftenes Landsforening (MBL) på den ene siden og NJ på den andre skal gjøres gjeldende for Hamar Media AS avdeling Nydal. Hamar Media AS avdeling Nydal driver grafisk produksjon, trykk/etterbehandling mv. Bedriften er medlem av Norsk Industri og bundet av Overenskomst for Trykkerier og grafiske bedrifter. Det fremgår av denne overenskomsts § 1, tariffens omfang, at den kan gjøres gjeldende i «bedrifter innenfor den grafiske industri».
- (61) Sakens faktum er i korte trekk at NJs medlem i Hamar Media AS avdeling Nydal, Jorun Refsahl, ble overført til Idetrykk (nå avdeling Nydal) fra 1. januar 2015. Fra samme tidspunkt ble hun leid ut som «grafisk ressurs» til Hamar Arbeiderblad. Avtalen om utleie ble sagt opp 11. februar 2016 med virkning fra 1. januar 2017. Refsahl har fra dette tidspunktet hatt arbeidssted avdeling Nydal. Hamar Media AS avdeling Nydal utfører fortsatt arbeid for Hamar Arbeiderblad, men dette er redusert i omfang og fordelt på tre personer. Sakens bakgrunn er nærmere beskrevet i avsnitt 17 flg.
- (62) Hovedavtalen mellom NHO og MBL på den ene siden og NJ på den andre har bestemmelser om ny tariffavtale i tariffperioden i § 3-7 flg. Etter § 3-7 nr. 1 første ledd kan NJ og NHO i tariffperioden «kreve at tariffavtale skal gjelde i medlemsbedrift som ikke har vært bundet av tariffavtale mellom organisasjonene». Etter bestemmelsens nr. 2 fremgår det at «[v]ilkåret for å kreve tariffavtale gjennomført er at bedriften er medlem av NHO/MBL og at NJ har organiserte arbeidstakere i bedriften», jf. også avsnitt 5.
- (63) Arbeidsretten bemerker innledningsvis at vurderingen må knytte seg til situasjonen på det tidspunktet krav om tariffavtale ble fremsatt, dvs. november 2015. Det må ses bort fra den etterfølgende endring av Refsahls arbeidssted fra Hamar Arbeiderblad til avdeling Nydal. Endrede forhold kan imidlertid gi grunnlag for overgang til ny tariffavtale etter Hovedavtalen § 3-8, men det er ikke tema i vår sak.
- (64) I spørsmålet om vilkårene for å kreve Journalistavtalen for avis gjort gjeldende i Hamar Media AS avdeling Nydal er oppfylt, har Arbeidsretten delt seg i et flertall og et mindretall. Flertallet, dommerne *Wahl, Frogner, Gjølstad, Thuve, Pettersen*

og *Braadland* har kommet til at NHO og Hamar Media AS må frifinnes, og vil bemerke:

- (65) Partene er enige om at det er tilstrekkelig at NJ har ett medlem, og at dette kravet er oppfylt ved at Refsahl, som er ansatt i Hamar Media AS avdeling Nydal, er medlem av NJ.
- (66) Kravet er knyttet til Journalistavtalen for avis. Det fremgår av § 1 nr. 1 at avtalen gjelder for alle ansatte «redaksjonelle medarbeidere ...», under forutsetning av at vedkommende utfører arbeid som er vanlig for de stillinger som er nevnt (journalistarbeid)», jf. avsnitt 4. Tvisten for Arbeidsretten er knyttet til en tolkning av Hovedavtalen og Journalistavtalen for avis – nærmere bestemt om NJ har krav på at denne avtalen skal gjøres gjeldende for virksomheten.
- (67) NHO og Hamar Media AS har anført at det i tillegg til krav om at NJ må ha medlem i bedriften, gjelder ytterligere krav for å kreve tariffavtalen gjennomført: Bedriften må være medlem av MBL, og det gjelder krav til «bedriftens art». Det må være bedrift av «samme art» som den Journalistavtalen for avis gjelder for, jf. Hovedavtalen § 3-7 nr. 4. Hvorvidt det etter bestemmelsen gjelder et vilkår om at det må være bedrift av «samme art», er slik flertallet ser det et spørsmål om valg av anvendbar tariffavtale. Dette tilligger Den faste tvistenemnd.
- (68) Etter flertallets syn er det holdepunkter for Hovedavtalen § 3-7 kan forstås slik at bedriften må være medlem av MBL for å kreve Journalistavtalen gjennomført. Etter § 3-7 nr. 2 er det et vilkår at bedriften er «medlem av NHO/MBL». Det er eksempler på at bedrifter som har vært medlem i andre landsforeninger enn MBL også har vært bundet av NJs avtale, men det synes i disse tilfellene å ha vært særlige forhold som har begrunnet dette. Det er dessuten ikke noe til hinder for at partene kan bli enige om unntak fra et eventuelt slikt vilkår. Flertallet går ikke nærmere inn på spørsmålet, da det avgjørende for flertallets vurdering er de underliggende faktiske forhold i saken.
- (69) I avsnitt 18 flg. er det redegjort kort for Refsahls arbeidsforhold. Det sentrale for vurderingen er at hun var ansatt som grafiker på det tidspunkt hun ble leid ut fra sin arbeidsgiver, Idetrykk, nå avdeling Nydal, til Hamar Arbeiderblad. Avdeling Nydal er som nevnt medlem av Norsk Industri og bundet av Overenskomst for Trykkerier og grafiske bedrifter. Avdeling Nydal driver grafisk arbeid, og ikke arbeid som naturlig omfattes av Journalistavtalen for avis. Selv om noe av arbeidet som utføres

i Avdeling Nydal nok kan betegnes som «redaksjonelt arbeid», er det etter flertallets syn klart at dette ikke er en bedrift som driver den type arbeid som Journalistavtalen for avis dekker. Det er her tilstrekkelig å vise til at fra Journalistavtalen for avis første gang ble inngått i 1946, da det ble vist til at den gjaldt for dagspressen, har avtalen rettet seg mot aviser.

- (70) Avtalen mellom Idetrykk og Hamar Arbeiderblad gjaldt utleie av «grafisk ressurs». Den utleide var betegnet som «grafikeren», og arbeidstiden var vanlig dagtid etter «grafisk overenskomst». Flertallet vurderer derfor avtalen som en avtale om utleie av grafisk tjeneste.
- (71) Flertallet finner ikke grunn til å betvile at Refsahl i praksis også har utført redaksjonelt arbeid i den tiden hun var utleid til Hamar Arbeiderblad. Sjefsredaktør Carsten Bleness og nyhetsredaktør John Arne Holmlund i Hamar Arbeiderblad har i uttalelsen som var vedlagt NJs krav om tariffavtale 16. november 2015, gitt uttrykk for at fordelingen mellom grafisk og redaksjonelt arbeid grovt sett var 40 og 60 prosent. Flertallet stiller ikke spørsmål ved dette, eller ved at Refsahl på grunn av hennes erfaring og kunnskap også ble benyttet til redaksjonelt arbeid.
- (72) Hvordan innleiebedriften, Hamar Arbeiderblad, har valgt å benytte Refsahl og hvilke oppgaver hun har vært tildelt og utført som innleid, kan imidlertid ikke være avgjørende for om avdeling Nydal kan bli bundet av Journalistavtalen for avis. Refsahl var ansatt som grafiker, og hun var utleid som grafisk ressurs fra et selskap som drev grafisk virksomhet. Hun var derfor ikke utleid som en redaksjonell medarbeider slik dette er definert i Journalistavtalen for avis. I en slik situasjon kan ikke NJ med grunnlag i Hovedavtalen § 3-7 kreve at Journalistavtalen for avis skal gjøres gjeldende i Hamar Media AS avdeling Nydal. Hamar Arbeiderblads bruk av Refsahl kan ikke være styrende for tariffbindingen i avdeling Nydal.
- (73) Mindretallet, dommer *Hansen*, har kommet til NJ har krav på at Journalistavtalen for avis gjennomføres for Hamar Media avdeling Nydal. Hovedavtalen § 3-7 oppstiller vilkårene for at NJ kan kreve opprettet avtale. Partene er enige om at kravet om at NJ må ha organiserte arbeidstakere er oppfylt. Kravet om at bedriften skal være medlem av «NHO/MBL», må forstås slik at det er krav om medlemskap i NHO eller MBL. I likhet med flertallet mener mindretallet også at vilkåret om at kravet må gjelde den bestående tariffavtale av «samme art» knytter seg til valget

mellom flere anvendbare tariffavtaler. Dersom tariffpartene ikke blir enige, treffes beslutningen av Den faste tvistenemnd.

- (74) Etter mindretallets syn kan det ikke oppstilles et vilkår om medlemskap i MBL. Det er vist til eksempler på tilfeller hvor det er inngått avtale med NJ der bedriften har vært medlem av annen landsforening i NHO enn MBL. Vilkår for medlemskap i MBL og intern organisering tilligger NHO. Interne overveielser og beslutninger i NHO og bedriftens valg med hensyn til medlemskap, kan ikke være avgjørende for om NJ har krav på tariffavtale. Slik mindretallet ser det, kan det etter § 3-7 ikke oppstilles ytterligere vilkår for krav om tariffavtale enn at NJ har minst ett medlem.
- (75) Journalistavtalen for avis omfatter «redaksjonelle medarbeidere». Mindretallet legger avgjørende vekt på at Refsahl hovedsakelig utførte redaksjonelt arbeid i den perioden hun var utleid til Hamar Arbeiderblad. Dette er arbeid som omfattes av Journalistavtalen for avis. Vurderingen må som nevnt knytte seg til tidspunktet for når kravet om tariffavtale ble fremsatt, og bevisførselen har klart vist at hovedtyngden av hennes arbeid da var redaksjonelt. Selv om hun formelt var ansatt i Hamar Media avdeling Nydal, utførte hun ikke arbeid som var omfattet av den overenskomsten denne bedriften var bundet av. I en slik situasjon kan NJ kreve Journalistavtalen for avis gjort gjeldende for Hamar Media avdeling Nydal når det rent faktisk er slik at en av deres ansatt utfører redaksjonelt arbeid som er omfattet av denne avtalen.
- (76) Avslutningsvis vil Arbeidsretten kort kommentere NJs anførsel om at oppsigelsen av avtalen om utleie av Refsahl som grafisk ressurs var en organisasjonsfiendtlig handling. Det er ikke nedlagt påstand om dette. Arbeidsretten vil likevel bemerke at det ikke er godtgjort at det er tilfellet. Selv om tidspunktet for oppsigelsen isolert sett kan underbygge at den kom som en reaksjon på kravet om tariffavtale, synes overføringen av Refsahl til avdeling Nydal å føye seg inn i konsernets strategi om spesialisering og samlingen av grafiske ressurser.
- (77) Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår ovenfor.

SLUTNING

De saksøkte frifinnes.

Jakob Wahl
(sign.)

Marit B. Frogner
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Roger Hansen
(sign.)

Axel Thuve
(sign.)

Anne Marie Pettersen
(sign.)

Magne Braadland
(sign.)

Rett utskrift bekreftes: